

Şəddat CƏFƏROV,
iqtisadiyyat elmləri üzrə
fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan və Rusiya
Yazıçılar və Jurnalistlər
Birliklərinin üzvü,
Beynəlxalq Yazarlar Birliyinin
üzvü

Yazıçı-publisist Bibixanım İsayeva Qəbələdə doğulub böyüyüb. BDU-nun Jurnalistika fakültəsini bitirib və elə indi də öz ixtisasına uyğun olaraq "Qəbələ" qəzetinin məsil katibi vəzifəsində çalışır. Bizim bir çox tanınmış yazıçılarımız ədəbiyyata, ədəbi-bədii sözə elə jurnalistikadan gəlib. Mənə elə gəlir ki, jurnalistikadan gələn yazıçıların, şairlərin yaradıcılığında informasiya tutumu daha zəngin olur. Hər hansı bir əsərində jurnalist-yazıçılar dövrə, zamana, şahidi olduqları hadisələrə birinci növbədə informasiya mənbəyi kimi baxır. Ona görə də elə cəmiyyəti informasiya ilə təmin etməyə daha çox üstünlük verirlər. Bibixanım İsayevanın da nəşr etdiyi kitablarda formalaşmış üslubuna, yazı tərzinə jurnalist manerasından yanaşmanın daha üstün olduğunu hiss edirik.

Bildiyimiz kimi Qəbələ rayonu Azərbaycanın çox qədim tarixi ilə səsleşən ərazilərinə görə tanınır. Məlumdur ki, Qəbələ qədim Albaniyanın paytaxtı səviyyəsində olan tarixi bir məkandır. Elə indinin özündə də qədim Albaniya dövrü ilə bağlı bir çox sirlərin açımını Qəbələ ərazisinin tədqiqi nəticəsində əldə olunan məlumatlar əsasında öyrənirik.

Qəbələnin zəngin tarixi Azərbaycan tarixinin ən şərəfli səhifələrini təşkil edir. Gözəl təbiəti, zümrüd meşələri, çayları, dumduzu bulaqları bu ərazilərin sözün həqiqi mənasında ecazkarlığının təsdiqidir. Bu yerlərə yolu düşən hər kəs Qəbələnin gözəlliklərindən sonsuz zövq alır və yaddaşlarına yazılmış bu gözəllik mənzərələrini heç vaxt unuturlar.

Onu da deyim ki, Qəbələ tarixi şəxsiyyətləri ilə də məşhurdur. Tarixən həmin şəxsiyyətlərin adı ilə bağlı yerlər, məkanlar Qəbələ camaatının elə indi də ziyarət yerləri kimi qəbul olunur. Məşhur Nəsrullah Sultən adlı tarixi şəxsiyyət olub. Qəbələ ərazisinin mühafizəsində, idarə olunmasında onun da böyük xidmətləri olmuşdur və bu gün də mətbuatda ara-sıra onun haqqında qeydlərə rast gəlmək mümkündür. Onun oğul İsmayıl bəy Qurdqaşını isə ayrıca qeyd etmək lazımdır. Azərbaycan nəsrinin ilk mükəmməl nümunələrindən birini məhz İsmayıl bəy Qurdqaşını yaratmışdır. Onun "Rəşid bəy və Səadət xanım" adlı povesti bu gün də maraqla oxunur. Doğrudur, əsəri müəllif fransızca yazıb. Ancaq buna baxmayaraq yerli milli kolorit, Azərbaycanın təbiət gözəllikləri bu əsərdə kifayət qədər əks olunub.

Məlumdur ki, İsmayıl bəy Qurdqaşını çar zabiti kimi tanınır. Xidməti dövründə ləyaqəti, səliqəsi, doğru-dürüstlüyü ilə ad çıxarmış şəxsiyyətdir. Hətta istefaya çıxandan sonra qulluq

mövqeyindəki hörmətinə görə ona Şərqi səhət etməyə icazə verilib. İsmayıl bəy Qurdqaşının bir böyük xidməti də ondan ibarətdir ki, o öz səfərini çox maraqlı, real həqiqətləri əks etdirən "Səfərnəmə" adlı əsərində əbədiləşdirib. Doğrudur, əsərin çox az qismi bizə gəlib çatıb. Ancaq həmin hissələrin də özü də göstərir ki, İsmayıl bəy Qurdqaşını mükəmməl qələm sahibi kimi maraqlı üsluba malik olub.

Sadəcə məlumat üçün qeyd edim ki, İsmayıl bəy Qurdqaşının həyatının sonluğu faciə ilə bitib. O neçə aylıq səfərdən qayıdarkən Ağdaş karvansarasında gecə kömür tinindən zəhərlənib və həyatını itirib.

Bütün bunları ona görə xatırladım ki, bizim Qəbələdən olan sənətkarlarımızın hansı mənəvi mühtdən dərs aldıkları haqqında aydın təsəvvürümüz olsun. Yaxud onu da yada salaq ki, 44 günlük müharibədən əvvəlki Tovuz döyüşlərində Azərbaycanın əfsanəvi qəhrəmanlarından biri Polad Həşimov şəhid oldu. O öz ölümü ilə göstərdi ki, əsl cəbhə qəhrəmanıdır, dəftərxana generalı deyil. Yeri gəlmişkən onu da xatırladım ki, Bibixanım İsayevanın Polad Həşimov haqqında da çox dəyərli bir kitabı nəşr olunub: "İnsanlığın zirvəsi" adlanan həmin kitabın nəşri mən olmuşam. Hətta kitab nəşr olunandan sonra həmin əsər haqqında öz düşüncələrimi də yazıb "Kredo" qəzetində nəşr etdirmişəm.

Birinci növbədə "İnsanlığın zirvəsi" adlanan kitabə münasibətim Azərbaycan

zənginlik, hərbi vətənpərvərlik mövzusunun tam mənada əhatə edən bu kitabda müəllif hərbi həkim Aqşin Ənvərlinin uşaqlıq, gənclik, tələbəlik və hərbi fəaliyyətini portret cizgilərlə, bədii dillə ifadə etmişdir. "Ağ rəngin sehiri" əsərində Aqşin Ənvərliyə olan ümumxalq sevgisi; qəhrəmanın silahdaşlarının, müəllimlərinin, onu sevn bir qrup insanların şəhidimizə hörmət, əzizlərinin acılarına dolu sevgisi, bu işdə qarşıya çıxan etiraf dolu faktlar, publisist qələmlə qeyd olunmuşdur. Kitab müəllifin şəhidlər haqqında - vətənpərvərlik mövzusunda yazdığı ikinci kitabdır". Şübhəsiz, indi kitab yazmaq hər bir müəllifin yaradıcılıq fədakarlığının göstəricisidir. Çünki keçmiş Sovet dövründən fərqli olaraq indi müəlliflər qonorar almırlar. Hətta yazdıqları kitabları öz vəsaitləri, yaxud şəxsi əlaqələri hesabına nəşr etdirirlər. Müəllif kitabın lap əvvəlində qeyd edir ki, əsərin nəşri üçün Fariz Füzuli oğlu İsrayılovaminnətdardır. Hər halda müəllif nə qədər fədakar olsa da, yazıb araya-ərsəyə gətirdiyi əsərin oxucuya çatdırılması üçün müəyyən dəstəyin göstərilməsi çox vacibdir və bunun özü də əslində vətən, xalq sevdalısı olan ayrı-ayrı adamların fədakarlığının nəticəsidir.

Kitabın redaktoru tanınmış jurnalist Daşdəmir Tağıyevdir. İnsafən onu da biz yaxşı tanıyırdıq. O, həyatının çox hissəsini çox şərəfli bir işə, yəni redaktə işinə həsr edib. Şübhəsiz, hər hansı bir kitabın müəyyən səliqə-sahmədə araya-ərsəyə gəlməsində redaktorların bö-

Bibixanım ülfəti, Bibixanım üsniyyəti, Bibixanım səmimiyyəti onu tanıyanların qəlbində işıq saçır". Buradan öyrənirik ki, B.İsayevanın ədəbi təxəllüsü Səməvidir. Elə bu ədəbi təxəllüsü kimi də maraqlı təəssürat yaradır. Təqribən belə başa düşmək olar ki, kitabın müəllifi ruh etibarlı ilə ilahi duyğulardan ilham alan yaradıcıdır.

Biz insanlığın yolunu işıqlandıran ən böyük mənəvi abidələri səmavi kitablar adlandırırıq. Bibixanım İsayeva da "Səməvi" təxəllüsünü seçməklə öz yazılarının ona ruhundan diktə olunmasını diqqətə çatdırır.

D.Tağıyev yaddaşında iz buraxan müəllifin obrazlarına xüsusi diqqət yetirir, bununla göstərir ki, Bibixanım İsayeva elə duyğusalılığı ilə ruhdan gələn yazıları yazmaqla oxucularının mənəvi mühtinə yol tapa bilib.

Şübhəsiz, kitabla tanış olan hər bir oxucu hiss edər ki, Bibixanım İsayeva nə qədər poetik əhvalı bir müəllifdir. Elə kitabın redaktoru da müəllifi şəh içində nur kimi gördüyünü yazır. Əlbəttə, nur insanın ruhundan, qəlbindən süzülüb gələn işıqdır. Şübhəsiz, bu nurun mahiyyətini biz B.İsayevanın istər publisistikasında, istər nəsrində və istər də poeziyasında bütün əlvanlığı ilə görə bilirik: "Bibixanım "şəir yazan" deyil. O, anadan şair doğulub. Bütün ruhuyla, bütün vücuduyla, uşaq paklığı heyrət doğuran saf qəlbəyən şair doğulub. Qələmə sarılanda da şair kimi sarılır.

O xalqın tarixi soykökü varsa,

Ağ işığın səmavi duyumu

Yazıçı-publisist Bibixanım İsayevanın "Ağ rəngin sehiri" kitabı üzərində düşüncələr

ordusunun qəhrəman generalına yüksək rəğbətimlə bağlıdır. Yaxşı bilirəm ki, belə əsərlərin yazılması yeni nəslin qəhrəmanlıq ruhunda, vətənpərvərlik sevgisi ilə böyüdülməsində xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Məhz Bibixanım İsayevanın həmin kitabı Polad Həşimovun keçdiyi hərbi yolu və həyatı haqqında kifayət qədər aydın təsəvvür yaratdı. Əgər belə demək mümkünsə, müəllif həmin kitabı ilə xalqımızın qəhrəman oğlunu xalqımıza daha yaxından tanıtdı. Bu gün Polad Həşimovun qəhrəmanlığı dillər əzbəridir. Bu işdə, əlbəttə, "İnsanlığın zirvəsi" adlanan kitabın da rolu var.

İkincisi də, həmin kitabla üsniyyətim mənə imkan verdi ki, istedadlı jurnalist, publisist olan B.İsayeva ilə güclü yaradıcılıq əlaqəsi yaransın. Yəqin ki, bu istedadlı müəllifin "Ağ rəngin sehiri" adlı publisistik əsərinin bizim mətbəədə nəşr olunması elə müəlliflə mənim yaradıcılıq əlaqələrimin bəhrəsidir.

* * *

Əvvəlcə kitabın adı haqqında bir neçə kəlmə danışmaq istərdim. Məlumdur ki, ağ işıq özündə çoxlu rəngləri ehtiva edir. Ağ işığın rənglərə ayrılması haqqında məlumatlar orta məktəb səviyyəsində öyrənilir. Müəllif bu fiziki hadisəyə mənəvi mahiyyət verir. O "Ağ rəngin sehiri" adı ilə məhz ağığın, paklığın, saflığın necə bir cazibəyə malik olduğunu göstərmək üçün kitabına bu adı seçmişdir. Və öz düşüncələrini, ayrı-ayrı müəlliflərin qeydlərini də məhz bu ağ rəng mahiyyəti üzərində qurmuşdur. Kitabın annotasiyasını hazırlayarkən biz əsər boyu oxucuya təqdim olunan qəhrəmanın obrazını xarakterizə edən əsas cizgiləri də verməyə çalışdıq: "Kitab "Azərbaycan bayrağı" ordenli, Xüsusi Təyinatlı Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin tibb xidməti baş leytenantı, Qəbələ rayon sakini, hərbi həkim Aqşin Faiq oğlu Ənvərlinin həyatı və hərbi fəaliyyətinə həsr olunmuşdur. Milli-mənəvi

yük zəhməti var.

D.Tağıyevin qeydlərindən hiss olunur ki, o "Ağ rəngin sehiri" kitabını xüsusi məftunluqla oxuyub. Hətta çox poetik, emosional münasibəti əks etdirən dəyərli bir ön söz də yazıb. Onun qeydlərinin girişində verilmiş və ruhunu ehtiva edən bir parçanı oxumaq bəs edir ki, oxucuya aydın olsun; Daşdəmir müəllim sözü necə görür, necə qiymətləndirir, onun əsərə hansı yanaşması var. Bu, əlbəttə oxucuda xüsusi rəğbət hissi oyadır. O, "Şəh içində nur" adlı qeydlərinin əvvəlində göstərir: "...Bir damla sübh şəhində kəhkəşan bütün əzəməti və möhtəşəmliyi ilə bərq vurur. Bir damla şəhin paklığında insanın min arzusu boy verir. Bir damla şəh qəlbə saf insanın tale yoluna çıraq olur. Amma belə insanlar az-az doğulurlar... Amma o da bir tanrı qismətidir, tale naxışdır". Göründüyü kimi xüsusi sevgi ilə, doğmaliqla yazılmış hər hansı bir əsəri araya-ərsəyə gətirmək asan deyil. Bunun üçün gerek müəllifin üzərində tanrı nəzəri olsun. Tanrının əli ilə bəxş olunan gücü müəllif öz üzərində hiss etməsə çətin ki, dəyərli əsəri, sanballı bir kitabı ərsəyə gətirə bilsin.

Daşdəmir öz qeydlərində B.İsayeva haqqında müxtəsər danışır. Amma onun bu müxtəsər qeydlərinin içərisində çox maraqlı məlumatlar var. Biz sanki B.İsayevanın hansı yaradıcılıq aləmindən qaynaqlandığını, yaradıcılıq yolunun haradan, necə keçdiyini elə Daşdəmir Tağıyevin qeydlərindən daha aydın hiss edə bilirik: "Tanrının əli üstündə olan belə insanlardan biri də tanınmış şair-publisist, istedadlı jurnalist, "Qəbələ" qəzetinin məsul katibi, bir neçə sanballı əsərin müəllifi Bibixanım İsayevadır. Onu həm də Bibixanım Səməvi kimi tanıyırdıq. O bu gün də, əvvəlki dövrlərdə olduğu kimi, böyük şövqlə, həvəslə yazıb-yaradır. Bibixanım bakirliyi, Bibixanım munisliyi, Bibixanım ülvyyəti,

Millət tarixinə sığınacaqdır!

Övladı zəfərlə tarix yazarsa,

Torpağı Vətən tək tanınacaqdır!

-deyən Bibixanımı kimsə heç vaxt təkəbbürlü, iddialı, boş yerə qürrələnen, ədasından lovğalıq yağan görə bilməz. Milli jurnalistikamızın və milli ədəbiyyatımızın publisistik janrının qüdrətli dühaları, əzəmətli sənətkarları olub. Həmin möhtərəm dərğahda da Bibixanımın öz yeri, öz kürsüsü, öz söz xəzinəsi var. Çünki B.İsayeva publisistikaya bədii yeniliklər gətirən bir yazardır". Zənnimcə, bu məlumatın özü də kifayət qədər informasiya tutumludur. Yəni biz öyrənirik ki, Bibixanım həm də şairdir, özü də incə ruhlu bir şair. Demək, bizə yadın olur ki, Bibixanımın ədəbi-publisistik əsərlərinin ruhu məhz onun poetik əhvalı bir müəllif olmasında təminatlanır. Ayrı-ayrı yazıları, müxtəlif təəssüratları ifadə edən qeydləri nəzərdən keçirərkən B.İsayevanın mətn üzərində necə məsuliyyətlə işlədiyini duymaq da mümkündür. Axı əsərin qəhrəmanı şərəfli və şöhrətli bir zabitdir. O "Azərbaycan bayrağı" ordeni ilə təltif olunub. Ən başlıcası, hərbi həkimdir. Azərbaycan ordusunun əfsanəvi qəhrəmanları olan xüsusi təyinatlıların həkimi olmaq şərəfini xalqımızın qəhrəman oğlu Aqşin Faiq oğlu Ənvərli öz canı, qanı ilə qoruyub və əbədiləşdirib. Birmənalı olaraq qeyd edərdim ki, B.İsayeva necə bir qəhrəman haqqında yazdığının məsuliyyətini qabaqcadan hiss edir. Onu da başa düşür ki, seviləcəkdiyi ədəbi qəhrəman sözün ən ali dərəcədə tərənnümünə layiqdir. O, kitabı hətta ayrı-ayrı müəlliflərin təəssüratlarını belə poetik əhvəla çevirir. Sanki çox dəyərli bir poema üzərində işləyir və əsəri məhz bu poetik, emosional duyğularla ağ rəngin sehrinə çevirir.

(Davamı 11-ci səhifədə)

(Əvvəli 10-cu səhifədə)

Zənnimcə, burada Bibixanımın özünün də əsərə “Müəllif sözü” adı ilə yazdığı giriş qeydlərindən bir parça ilə tanış olmaqla onun nə qədər poetik əhvalı bir müəllif olduğunu özümüz də hiss edə, görə bilirik: “Torpaq üstə ayaq atıb yeriyirəmsə, göy üzündə şafəq saçan günəşi salamlayıramsa, buludlara həmdəm, həmdərd ola bilirəmsə, küləklərin əsimini - həzinliyi, fırtınasını duymağı, şimşəklərin “nərəsini”, işığını, çayların, şəlalələrin coşğusunu, yağan qar dənələrinin rəqsini, yağış damcılarının hüznünü anlayıramsa... ən başlıcası, düşünən, dikteçi aqlım, hər anı dayanmadan fəaliyyətdə olan ürəyim, görün gözlərim varsa... bir sözlə, insanın insan kimi yaşaması üçün ona şamil olan hər şeyi ilə insan vətənləşir. Çünki Vətənin, Allahın varidətidir insan! Mən də bir insan kimi, məhz insanlara xas olanları doğru-düzgün dərk edənləri, vətənevərləri, mənəvi zənginlikləri, zənginlikləri vəsf etməyi yaşadığım ömür boyu özümə müqəddəs borc bildim. Ötən hissələrin arxasınca getmədi qələmim, Vətən, Torpaq, İnsan sevgisini əks etdirərək gələcək nəsillərə tarixi bir sənəd kimi saxlamağa cəhd etdim; həm də gördüyüm kimi”. Müəllif bu qeydlərdə yaradıcılıq ehtirasını, bütün emosional hissələrini necə səfərbər etdiyini, necə duyğusalılıqla qələmə sarıldığını öz yazısı, dəst-xətti ilə göstərə bilib. Hətta yeri gəldikcə o, ustadların poetik misralarına da müraciət edir və bununla da yazılarına poetik ruh verir. Mənəvi güc bəxş edir. O, bütün yaradıcılığı boyu ədəbi qəhrəmanını ayırı-ayrı müəlliflərin təəssüratlarından istifadə etməklə dəqiqliklə izləyir, onun uşaqlıq gənclik illərini, hətta təhsilini, hərbi xidmət dövrünü diqqətə çəkir və biz öyrənirik ki, Aqşin Ənvərli sadəcə tibb məntəqəsində başını gırlayan deyil. O bütün varlığı ilə döyüşçülərin yanında olan həkimdir. Onların sağlığını, sağlamlığını qorumaq üçün bütün varlığını, gücünü sərf edib. Sözü həqiqi mənasında insanın ruhuna təsir edən xüsusi bir duyğusalılıqla qələmə aldığı şeir parçalarında da biz qəhrəmanın obrazını bütün mükəmməlliyi ilə görə bilirik.

Aqşinim igidliklə, mərdliklə şəhid oldu!...

Ağ xalata rəngi var,
əməlinde, adında,
Körpəlikdən ağıllı, dərrakəli, zəkali,
Həkim tək, əsgər kimi,
Şücaətli daima!
Hər kəsin yaddaşında:
əzizin də, yadın da,
İgidlikdə Vətənə,
soykökünəvəfali,
Əbədilik qazanıb
tarixdə də o sima!

Müəllif öz qəhrəmanının təbiətini bütün zəinliyi, əgər belə demək mümkünsə, bütün rəngləri ilə vermək üçün bu və ya digər dərəcədə onu tanıyan şəxslərə müraciət edir. Belə müraciətlərə səs verən şəxslərdən biri professor Rüşfət Lətif oğlu Hüseynzadə öz təəssüratını belə bildirir: “Xüsusi təyinatlı, baş leytenant, rəssam, hərbi-həkim olan Aqşin Ənvərli tanıyırdıq. İstedadlı jurnalist, yazıçı-publisist Bibixanım İsayeva sosial səhifədə, işlədiyi “Qəbələ” qəzetində yazdığı materiallarla hər bir oxucusunda igid şəhidimiz haqqında xoş

təəssüratlar yaratmışdır. “Ağ rəngin sehri” kitabında o, igid şəhidimizi dolğun tərzdə əks etdirmişdir. Kitabda Aqşin Ənvərlinin portret cizgiləri müəllifin ürəyinin rəngi ilə yazılmışdır. Müəllif ağ rəngli işıqlı bir ürəyin təəssüratlarını “Ağ rəngin sehri”ndə çox ustalıqla cızmışdır”.Kitabda bir maraqlı məqam da diqqətimi cəlb etdi. elə Rüşfət müəllimin özü də qəhrəmanın portretinin cızılmasında kifayət qədər həssaslıq göstərir. Azad Məmmədov adlı müəllif isə təkcə qəhrəmanın xarakter cizgilərini vermir, ümumiyyətlə, 44 günlük müharibənin portret cizgilərini verir. İstər-istəmz bu cizgilərin fonunda biz müharibənin sözün həqiqi mənasında ən dönməz xarakter keyfiyyətlərini özündə birləşdirən qəhrəmanların portretini görürük. Azad Məmmədov müharibənin xarakter cizgilərini ayırı-ayrı tezislər şəklində təqdim edir. Hər bir tezis özünü sanki ayrıca bir tədqiqat obyektinə olmağın göstəricisidir. Biz bu tezisləri oxuduqca ayırı-ayrı məqamlarda döyüş yolu keçmiş qəhrəmanların əbədiləşən obrazlarını gözlərimizin önünə gətiririk. Ailənin tək övladı gözünü qırpmadan belə ölümün üstünə yeriyir. Öz qəhrəmanlığı ilə düşməni sarsıdır, dönməzliyi ilə yağını dönməz qaçmağa vadar edir. Bu xarakter cizgilər göstərir ki, vətən yalnız dönməz oğulların sayəsində bu gün öz bütövlüyünü təmin edib. Sadəcə gələcək nəsillərin tərbiyəsi üçün Azad Məmmədovun verdiyi tezisləri burada oxucuya təqdim etmək yerinə düşərdi: “1.Öz oğlunun tabutu qabağında oynayan ana. 2. Öz nişanlısının ölümündən sonra intihar edən qız. 3. Öz ərinin cənazəsini çiynində daşıyan qadın. 4. Öz qızının bağırsaqlarını yerdən yığan ata. 5. Öz oğlunun qəbrinə girib oğlumla yatmaq istəyirəm deyən ana. 6. Əli, qolu olmaya-olmaya mən vətən üçün heç nə edə bilmədim deyən qəhrəman. 7. Ürəyində qəlpə ola-ola ürəyim qurban bu vətənə deyən əsgər. 8. Əsgərinə bu mənim qardaşımdır deyən general. 9. Öz oğlunun məzarında “Xocalı qisası almısan, buna görə ağlamıram” deyən ana. 10. Can verəndə qızım üçün darıxıram deyən əsgər. 11. Öz uşaqlarının corablarını cibində gəzdirib, döyüşə girəndə onları öpən əsgər. 12. Öz oğlunun tabutu gələndə xonça ilə qarşılayan ana. 13. Özü can versə də Şuşada öz döyüş yoldaşını ölümdən qurtaran əsgər. 14. Oğlunun cənazəsi gələn yolu əyilib öpən və “südü sənə halal olsun oğul” deyən ana. 15. Döyüşə getmək üçün hərbi komissarlığın işçiləri ilə dalaşan oğullar. 16. Canından keçməyə hazır köüllü yazılmış cəsur qadınlar. 17. Eyni sənəddə döyüşən ata-oğullar. 18. Yatağında qanına qər qə qə günahsız insanlar. 19. Öz cəhiz yorğan-döşəyini əsgər qardaşlarına göndərən qızlar. 20. Bütün xarici təzyiqləri dəf edərək, siyasi gücləri susdurmağı bacaran ölkə başçısı...”.Hiss olunur ki, müəllif müharibədən gələn xəbərlərin hamısını ardıcıl olaraq izləyib. İnsanların müharibəyə münasibətini bu tezislərdə dəqiq ümumiləşdirməyə çalışıb. Bu da ona imkan verib ki, öz tezislərində Azərbaycan xalqının xarakterini də verə bilsin.

Gələcək nəsillər məhz bu tezislər əsasında adamların müharibəyə necə həssas yaşadığını bütün məqamlarda şəhidliyi müqəddəs bir borc kimi qəbul etmənin özü o deməkdir ki, necə olur olsun, xalq öz torpaqlarını düşməndən

azad etmək istəyir. Bu istəyi Azərbaycan ordusu şərəflə yerinə yetirib.

Kitabda yazıçı-publisit, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, AYB-nin üzvü Yaqut Bahadır qızının da qeydləri yer alıb. Qeyd etmək lazımdır ki, Yaqut Bahadır qızı ədəbi prosesdə fəal iştirak edən müəlliflərdəndir. Onun folklor tədqiqatları ilə bağlı yazıları ilə görünən imzası təsdiq edir ki, sözlə həssaslıqla yanaşmağı bacarır. Onun da qeydlərində biz müəllif B.İsayevanın mövzuya necə həssas yanaşma motivlərini dəqiq göstərmək cəhdlərini müşahidə edə bilirik: “Hisslər, duyğular dünyasında söz oynadan Bibixanımın rənglər dünyasına qəribə yanaşması var. O, ölümün rəngi, kədərin rəngi, qəhrəmanlığın rəngi, şəhid atası, şəhid anasının üz cizgiləri ilə iç dünyasındakı kədərin, hiss və duyğularının rəngini, çəkisini görə bilir, duya bilir. “Ağ rəngin sehri” həkim şəhid Aqşinin valideynləri Faiq atanın, Dilruba ana-

nın, arzu-kam qəlbində donan sevdalısının gözlərinin dərinliklərində qara qırmızı rəngə kölgə salır sanki. Ağ rəng bu doğmaların kədərinin və qürurunun rəngidir”. Göründüyü kimi burada da qəhrəmanın obrazı ilə ağ rəng, ağ işıq motivləri öz əksini tapır. Hər bir müəllif “Ağ rəngin sehri” kitabı haqqında danışarkən sanki Aqşin Ənvərli - qəhrəman şəhid həkimi elə ağ işığın özü kimi görür. Yəni Ənvərli mənəvi mühitində xalqın qələbə əzmi, xalqın tarixi taleyi, vətən uğrunda, torpaq uğrunda şəhid olmağa hazır olan insanların gücü, qüdrəti ağ işığın müxtəlif rəngləri kimi təzahür edir.

Baş müəllim Fəxrəddin Bababəyli Bibixanım İsayevanın qəhrəmanı xarakterizə edən şeirlərinə xüsusi diqqətlə yanaşır. O, hər bir şeir parçasında həm qəhrəmanın özünü görür, həm də müəllifin yanın qəlbini, közərən ürəyini müşahidə edir. Yaxşı olar ki, elə bir neçə parçanı Fəxrəddin müəllimin təqdimatında oxucular da oxusun:

Mən həkiməm heç nə olma,
Əsgərimdir birinci...
Yaralının yarasına
sarğı qoyub göndərdi.
Bir insanı son anında
O, həyata döndərdi!...
Simasına qondu bu an
Ürəyinin sevinci.

Hiss olunur ki, müəllif qəhrəman haqqında poemasında obrazın özünün

düşüncələrinə də yer ayırır. Aqşin Ənvərli birinci növbədə həkimdir. Ancaq onun idealında həyatının özündən də öndə qəhrəman əsgərin taleyi dayanır. O vaxt özünü yaxşı hiss edir ki, yaralanmış əsgərin axan qanını dayandırır. Ona yaşamağın gözəlliyini, həyatın dəyərini təlqin edir, ruhdan düşməyə qoymur. Ən başlıcası, bütün varlığı ilə çalışır ki, ölüm əsgərin həyatını əlindən almasın, onu qoruya bilsin.

Bibixanım İsayeva ağ rəngi paklıq, müqəddəslik rəmzi kimi təqdim edir. Onun düşüncəsinə görə Ənvərli paklığın, saflığın təcəssümüdür. Onun hər bir əməlinde, işində bu paklıq, bu saflıq özünü göstərir.

Ağ rəng paklıq
bu rəng qonmuş
Xislətinə əməlinə
Niyyətinə sözüne
Aqşin kitab-ay işıqlı!
İstəmişəm oxumaq?!
Şkilləri çək qəlbimə!
Diqqət eylə gözüne!...

Sözü həqiqi mənasında B.İsayeva Aqşinin özünü bir ağ kitab kimi təqdim edir, özü də mükəmməl kitab kimi. Onun xitablarında, müraciətlərində sanki gələcək nəsillərə müraciət var. Onlara deyir ki, sən bu ağ kitabı öz ruhuna, varlığına çək. Bu kitabın qəhrəmanını yaxşı öyrən. Onda sən özün də kimliyi daha yaxşı bilərsən, gücünü, qüdrətini dərk edərsən.

Ancaq nə edəsən ki, müharibə amansızdır. Ölüm hər an, hər bir qəhrəmanın başının üstündə qanad çalır, fürsət gözləyir. Ölümün obrazı düşmən snayperinin xislətində təzahür edir. Əlbəttə, düşmən öz xislətindən geri çəkilən deyil və biz də Aqşin Ənvərli taleyində həmin anın necə əbədiləşdiyini görürük. Snayper gülləsi ilə həlak olan qəhrəman ucalığa qalxır, əlyətməzliyə yüksəlir. Amma həmin snayper rüsvayçılıqla, bədnamçılıqla tarix səhnəsindən silinir. İndi onun kimliyi də heç kimə gərək deyil. Həmin snayperin mənsub olduğu ordu bədnamçılıqla məğlub oldu. Bu məğlubluğun acısını düşmən hələ uzun illər öz varlığında daşıyacaq. Aqşin isə əbədi ucalıqda özünün ağıllığı, paklığı ilə gələcək nəsillərə örnək olacaq.

Fəqət snayperin
Gülləsinə tuş oldu...
Düşünən, təfəkkürlü,
Şehirli başı onun.
Solğunlaşdı özü də
Bəmbəyaz ağ rəng aldı,
Ulduzunu tapmamış,
Günəşi axtarırdı...
Duman qaralıq saldı.
Ağ rəng cismini sardı,
Siması, rəngi soldu,
Aqşinim igidliklə, mərdliklə
Şəhid oldu.

Beləliklə, biz Azərbaycan xalqının bağrından vətən üçün doğulub gələn, yaşarılıq haqqı alan bir qəhrəmanın tale yolunu izləməli oluruq. Yəqin ki, Aqşin Ənvərli qəhrəmanlığı yaddaşlara yazılacaq, onun adı ləyaqətli oğlanların ünvanı kimi tanınacaq.

B.İsayevanın “Ağ rəngin sehri” kitabını öləri oxumaq olmur. Bu kitabın hər səhifəsində vətənə sevgi var, məhəbbət var. Əlbəttə, bu mövzuda söhbətimizi davam etdirəcəyik.

(Davamı var)